

РЕТКЕ МИСЛИ О ПИСАЊУ КОЈЕ ЈЕ КОРМАК МАКАРТИ ПОДЕЛИО У ОВОМ САСВИМ НЕОЧЕКИВАНОМ ИНТЕРВЈУУ

Биле су потребне само две средњошколке из Аризоне да би се добили одговори од писца чувеног по својој повучености.

Издавачка кућа „Ноф“ најавила је 8. марта да ће ове јесени издати два романа Кормака Макартија, прве након шеснаест година, али не очекујте и промотивну турнеју. Наиме, овај добитник Пулицерове награде води потпуно приватан живот.

„Он не даје интервјуе, не држи предавања и не потписује књиге“, написао је Мајкл Хол за *Texas Monthly* 1998. године. „Не воли да говори о писању или о свом животу, због чега су, наравно, остали писци, његови обожаваоци, па чак и они који нису обожаваоци, још радозналији.“

Заправо, било је неколико интервјуа – за *New York Times Magazine* 1992, *Vanity Fair* 2005, с Опром Винфри 2007. и за *Wall Street Journal* 2009. године. Макарти је одржао читање одломака своје књиге у Санта Феу 2015. и изнео је савете о научном писању у часопису *Nature* 2019. године. Али то је било то. Неки писци се више пута појаве у јавности за недељу дана.

Зато сам био скептичан када ми је Дејвид Судак рекао да је детаље о занату писања добио директно од Макартија. Међутим, Судак је наставник који гаји страст према добром писању, тако да је чак и било могуће да му се тако посрећило. Испричао је причу толико убедљиву колико и невероватну.

У пролеће 2014. држао је час језика и књижевности у Средњој школи „Каталина Футхилс“ у предграђу Тусона. „Групе су имале задатак да обаве реторичку анализу романа“, каже Судак, „и потом да је представе одељењу“.

Задао је ученицима да се поделе у групе и одаберу један од понуђених романа. Неки су изабрали *Америчку њасџоралу* Филипа Рота или *Бели шум* Дона Делила, а неки Макартијев роман *Сви ѿи леји коњи*.

Судак је обожаваатељ целокупног Макартијевог опуса, али каже да је *Сви ѿи леји коњи* права књига за његове средњошколце из много разлога. Језик је диван, окружење је пустињско, добро познато свим житељима Аризоне, прича је хибрид вестерна и романсе. Тема преласка граница, одломци на шпанском и елементи мексичке историје подстичу добре дискусије. Такође је забавно за одељење да критикује неколико сцена из филма. И наравно, ту је упечатљиви протагониста.

„Не можеш да не волиш Џона Грејдија Кола“, каже Судак. „И ком ученику Џими Блевинс неће бити занимљив лик?“

Ученице Лили Вилхелм и Карли Осеран за свој пројекат одабрале су роман *Сви њи леји коњи*. И, имале су идеју.

Испоставило се да је дечко Лили Вилхелм први комшија пријатеља Кормака Макартија, те да је чак и видео писца. Стога су Вилхелм и Осеран саставиле списак питања за Макартија, уз одређене смернице од Судака, и послале их том пријатељу имејлом.

Убрзо је дошло време за презентацију на часу.

„Било је веома забавно“, каже Судак. „Неки су снимили филмиће и кобајаги ток-шоу с писцем. А наступ ове групе гласио је: ‘Биле смо у контакту с овим озлоглашено повученим писцем.’ И то је све остале избацило из конкуренције. А ја просто нисам могао да верујем. Одушевиле су ме.”

Макартијев пријатељ одговорио је љубазним имејлом у којем је написао пишчеве одговоре на питања ученица. Цела размена била је забавна. Зашто има тако мало знакова интерпункције у Макартијевом тексту? Они „само закрмаче страну“. За кога пише? „Читалац ког имам на уму сам ја.“ Шта он мисли о реторичкој анализи књиге? То је „добар начин да се упропасти искуство читања“. (Цео текст имејлова наведен је у наставку.)

Судак је и даље импресиониран том разменом, као и ученицама Осеран и Вилхелм које су спазиле прилику и уграбиле је. И сама насумичност читавог догађаја такође је оставила утисак на њега. Све се чинило мање могућим него да Џими Блевинс нађе свог коња у мексичкој штали.

„Помислио сам: ‘Каква чиста срећа’“, каже Судак. „Која невероватна случајност.”

Имејлови Лили Вилхелм и Карли Осеран 18. марта 2014.¹

Пријатељу: Много Вам хвала што сте нам пружили прилику да боље разумемо Кормака као писца и човека. Лепо смо се провеле на ручку, хвала што сте нам се поверили и што сте нам помогли у нашем школском раду. Радујемо се Вашем одговору, чућемо се ускоро, хвала још једном!

Кормаку: Велика нам је част што смо добиле прилику да Вам поставимо питања која ће нам помоћи да боље разумемо Ваш процес писања. Ми смо две средњошколке које похађају час напредног језика и књижевности и правимо презентацију која одражава процес реторичке анализе Вашег романа *Сви њи леји коњи*. Питања која следе усредсређена су на све оно што нас је занимало док смо читале роман, а има и неколико личних питања – надамо се не превише личних – не бисмо ли потпуније разумеле специфичности Вашег процеса писања и Вас као особу. Још једном, много Вам хвала што сте нам омогућили овај посебан угао гледања на ваше писање.

Лили и Карли

¹ Ово је текст размењених имејлова, с разбацаним питањима и одговорима. (Пошто пријатељ Кормака Макартија није јавна личност, називамо га просто *Пријатељ*.)

Пријатељев одговор 21. марта 2014.

Драге Лили и Карли,

У наставку се налазе Кормакови директни одговори. Поставио сам му питања и овде сам куцао његове одговоре. Сви правописни знаци су моји, lol. Надам се да ће вам бити од користи.

За Лили и Карли од Кормака: [Мој пријатељ] каже ми да сте веома паметне и учтиве младе даме. Само тако наставите.

Све најбоље,
Кормак и Пријатељ
Сантиа Фе
21. март 2014.

*

Лили Вилхелм и Карли Осеран: *Можеће ли да оишете део свој процеса развијања идеја у приче?*

Кормак Макарти: Писање је веома подсвесно и уопште не желим да размишљам о њему.

К. О. и Л. В.: *Добиле смо задатак да обавимо реџоричку анализу романа Сви ти лепо коњи. Као писац, мислите ли да је то уошће моуће или је то добар начин да се уројасте доживљај читања?*

К. М.: Сматрам да је то добар начин да се упропасти доживљај читања.

К. О. и Л. В.: *Ваша синџакса се понекад описује као музикална. Зашто нас занима коју врсту музике слушате и да ли музика утиче на ваш стил.*

К. М.: Све у животу утиче на стил и зато је тешко, ако не и немоуће, тачно одредити неки посебан утицај. [Пријатељ: Кормак је мислио да је ово одлично питање. Желим да додам и да је превише скроман да каже да дивно пева и одлично свира гитару. Будући да је одрастао у Тенесију, воли блуграс/кантри баладе, Браћу Лувин и Картер фемили, коју предводи Мајка Мејбел Картер, на пример. Текстови неких од тих балада веома су продорни, занимљиви. Не би било лоше да их потражите и одслушате.]

К. О. и Л. В.: *Многи читаоци тврде да је то тону Сви ти лепо коњи елеијски роман и да део ваше сврхе има везе са жалошћу збој љубишка некој прошлој доба? Да ли је то, ишо се Вас тиче, тачно?*

К. М.: Губитак прошлог доба је свакако тема књиге, али не и њена сврха.

К. О. и Л. В.: *Ваше романи прејуни су живописних слика и врло дејалних описе иејзажа. Да ли, док ишете, замислите одређена месца на којима стје били? Ако је одговор да, који је пример шоа?*

К. М.: И да и не. Сложено је. Пишем оно што ми је у глави, у мислима. Свакако да постоје тренуци када оно о чему пишем одговара месту које добро познајем, као што су западни Тексас и Мексико, али понекад имам визуелну слику у глави која се не односи на конкретно знање о неком месту.

К. О. и Л. В.: *Очиљедно желиш да њосијине одређени ефекаш тиме шшо не користиш наводнике и шшо рујински додељујете дијалој говорницима. Може ли шшо да прокоментаришете?*

К. М.: У старија времена писци су пунили стране књига наводницима, зарезима, тачка зарезима и другим знаковима, наводно да би помогли читаоцу. Али у једном тренутку, по мом мишљењу, само закрмаче страну. Користим што мање правописних знакова.

К. О. и Л. В.: *Да ли обично пишете из њерсејектине нарајора у њрећем лицу, и ако да, зашшо?*

К. М.: Опет, то је подсвесни процес. Пишем оно што ми падне на памет.

К. О. и Л. В.: *Да ли смајраш да имате неких сличности с Џоном Грејдијем Колом? Ако да, каквих?*

К. М.: Има сличности. Његово поштовање према земљи, свету природе. Мислим да је он дечко достојан дивљења, и можда бих волео да сам му био сличнији када сам био његових година.

К. О. и Л. В.: *Шша мислиш о филмској агајшацији романа Сви ти лепо коњи?*

К. М.: Сматрам да не би требало да коментаришем туђ рад, чак и ако је заснован на мом.

К. О. и Л. В.: *Човек би помислио да је, на основу сшила ваших романа, гео Ваше сврхе као писца да изазовеш своје читаоце и да очекујеш више од шшиичној писца. Да ли је шшо намерно или је само крајњи резултат? Такође, за коју љублику пишеш?*

К. М.: Не пишем за одређену публику. Читалац ког имам на уму сам ја. Када би неко други писао ове књиге, могао бих да играм голф.

(С енілеској ѡревела **Ирина Вујичић**)